

Christian Flor.

Af Ludvig Schrøder.

Christian Flors Forældre var norsk fødte. Faderen Christian Holm F. (1736—1808) hørte til en Bondeæt paa Gaarden Veflingstad i Stange Sogn paa Hedemarken; hans Forældre hed Lars Nielsen og Anna Jensdatter. Moderen Anna Catharine Hesselberg (1761—1837) havde hjemme i Laurvig; hendes Forældre hed Magnus Hesselberg og Ulrica Heegaard.

De holdt Bryllup 1782. Da var Chr. Holm Flor 46 Aar og Regimentskvartermester ved Kronprinsens Regiment; senere blev han Revisor ved Banken. Blandt deres Børn var to Døttre, hvoraf den ene overlevede sin Ægtefælle, Legatstifteren, Grosserer Petresch i København, og den anden Frederikke, der var født 1795, i tredive Aar levede i Ægteskab med den soranske Lektor Johannes Christian Lütken (fd. 1791, død 1856) og derpaa i flere Aar som Enke i København. En af Sønnerne, der bar sin Farfaders Navn Lars, blev, atten Aar gammel, udnævnt til Sekondløjtnant i Marinen og deltog kort efter, 23. August 1807, i Kampen mod den engelske Flaade, der søgte at trænge frem for at beskyde Hovedstaden, men hvis Angreb blev tilbageslaaet. Efter at Englænderne ved at bombardere København havde tvungen den dansk-norske Regering til at udlevere Flaaden, gjorde Lars Flor Tjeneste

paa Kanonbaadene, men ogsaa til Lands i Slaget ved Sehested. Efter Fredsslutningen gjorde han snart Tjeneste paa et Orlogsskib snart paa Koffardiskibe. Han var Kaptejn-løjtnant, da han 1826 døde paa Java, hvortil han var kommen som Fører af et Handelsskib.

Christian Flor var 1807 Discipel i det saakaldte v. Westen'ske Institut. Men han havde, skønt han kun gik i sit 16de Aar, Mod paa ligesom Broderen at vove Livet i Kampen mod Englænderne. Han bad sin Fader, om han maatte søge at blive optaget i Studenterkorpset. Men dette vilde den gamle Mand ikke tillade.

Da Chr. Flor 1809 blev Student, var Faderen død, og dette har vel været en Hovedgrund til, at han maatte tage paa Landet for at tjene sit Brød som Huslærer. I denne Stilling var han i halvtredie Aar paa Fyn, og da han kom tilbage til Hovedstaden, maatte han undervise i Borgerdydskolen, samtidig med at han læste til theologisk Attestats, som han tog i Oktober 1816 med Laud.

Forinden havde han for anden Gang erklæret sig villig til at gaa i Krigen, nemlig i Januar 1814, da en fjendtlig Hær truede med at trænge op paa den jyske Halvø for at tvinge Kong Frederik den Sjette til at afstaa Norge. Chr. Flor var en Hovedmand, maaske Hovedmanden, imellem dem, der vilde bede Kongen om Lov til som frivillige at indtræde imellem Hærens menige Krigsfolk. I det Andragende, de vilde indgive, stod den Sætning, at et Folk, der tror paa sig selv, ikke kan gaa til Grunde. Grundtvig bekæmpede ved et af Studentermøderne i de Dage denne Udtryksmaade som udsprungen af Tidens vantro Tankegang. En af Flors Venner spurgte ham, om han ikke vilde tage til Genmæle; men han svarede: Grundt-

vig har i Grunden Ret. Imidlertid fandt han det upraktisk, hvad Grundtvig vilde have, at Studenterne nu skulde gaa ud for at vække Almuen til Tro paa en levende Gud.

Det har været i en halv Snes Aar, at Chr. Flor var knyttet til Borgerdydsskolen i København. Dennes Bestyrer, den jydsk Gaardmandssøn Michael Nielsen (fd. 1776, dd. 1846), havde været Lærer ved det von Westen'ske Institut og kendte sagtens derfra den unge Flor. Da han saa 1811 selv fik en Skole at lede, var det i sin gode Orden, at hans gamle Discipel henvendte sig til ham for at faa Timer at besørge. Flor blev en af hans Hovedlærere og tillige Inspektør ved Skolen. Blandt andet underviste han i Mathematik, og det var hans Stolthed, at han kunde faa alle sine Lærlinge til at forstaa dette Fag, der i mange Skoler har været agtet som saa vanskeligt, at kun enkelte indviiede forstod det. Men at han ogsaa har undervist i de gamle Sprog, kan man vel slutte af, at han 1817 i Indbydelsesskriftet til Skolens Aarsprøve lod indrykke en Afhandling, der gik ud paa at vise „Hensigten ved de gamle Sprogs Studium og Umuligheden af at kunne erstatte Originalerne ved Oversættelser.“ Ogsaa det følgende Aar skrev han Afhandlingen i Indbydelsesskriftet; denne Gang var dets Æmne: „Om Skoleopdragelse“. Han har ikke blot taget sin Stilling ved Skolen som Lærerens, men ogsaa som Opdragerens. Men har han været en ivrig Lærer i Mathematik og klassiske Sprog, saa har han derfor ikke overset Betydningen af Nordens Oldsprog og dets nyere Bogverden. Universitetsbibliotekar P. G. Thorsen skal omkring 1870 stundum have nævnt Flor som den eneste foruden ham selv, der endnu levede af Rasmus Kristian Rasks Disciple; da Thorsen først 1828

blev Student fra Ribe Skole, kan han ikke have nævnt Flor som den, der samtidig med ham havde hørt Rasks Forelæsninger. Han maa have sigtet til et Lærlingeforhold, der laa forud for Rasks store Rejse. I hvert Fald har Flor lagt saa stor Vægt paa Kendskabet til Oldsproget som Vilkaar for at kunne være en dygtig Dansklærer, at man maa slutte, det har draget ham til sig allerede i hans Ungdom. Og hvad den nyere Literatur angaar, da er det vel nok at minde om, at han -- ligesom Svogeren J. C. Lütken — hørte til „de tolv“, som paa Latin vilde bryde en Lanse med Jens Baggesen for at godtgøre, at han ikke havde Ret til at sætte sig til Doms over en Digter som Adam Oehlenschläger. Flor nærede, som han i sit Dødsaar dikterede i et Brev til Kr. Arentsen, en varm „Taknemlighedsfølelse imod Oehlenschläger, da han vakte og nærede den i min unge, friske Sjæl slumrende Nordens Aand, hvilken siden altid har behersket min Villie og endnu altid er Ledestjernen for mine alvorlige Bestræbelser.“ Paa mit Spørgsmaal til ham, om hvorfor han gik med iblandt „de tolv“, har han engang svaret, at det var Oehlenschläger, der havde aabnet hans Øje for, at det egentlige Menneskeliv er et poetisk Liv, hævet over Smaaligheden og Spidsborgerligheden. Følelsen af, hvad han saaledes skyldte Oehlenschläger, drev ham til at sætte sit Navn under Udfordringen, og med det samme Mod, hvormed han 1807 og 1814 havde været rede til at gaa sit Lands Fjender under Øjne, paatog han sig sammen med Povl Møller at overbringe det latinske Aktstykke til Baggesen. For øvrigt tog han saa godt som ingen Del i den følgende Strid; han var altfor optaget af sin Gerning som Lærer og Inspektør ved Borgerdydsskolen til at have Tid dertil.

Naar Flor kom i Forhold til Grundtvigs Tanker, er det maaske ikke let at oprede. Brevet fra ham til Kr. Arentzen ender med en Lovprisning af Grundtvig, „den Mand, som endnu klarere end Gehler Schläger har magtet at belyse og forherlige Nordens Aand.“ Men havde Flor erkendt dette 1817, da havde han næppe i Skoleprogrammet fra dette Aar fremhævet Betydningen af at læse de gamle Forfattere i Originalsprogene fremfor i Oversættelser, og da havde han heller ikke staaet imellem dem, som Grundtvig fejdede imod. Det har dog næppe været længe efter Tylvtestriden, inden han fik Øjet op for Grundtvigs Betydning. Han har sagt til mig, at lige siden han læste Grundtvigs ældste Skrifter, blev han vunden for hans historiske Livsanskuelse, og at han aldrig siden kom bort fra den. Dermed skal det dog ikke være modsagt, hvad Fr. Helveg har skreven, at Flor „mærkværdig nok i Kiel blev paa det nærmeste Gamle Grundtvigs aandelige Fostersøn.“ Det var, efter at Flor var kommen til Kiel, at Grundtvig udgav de Hovedværker, hvori hans historiske Livsanskuelse træder frem, den store Mytologi og den verdenshistoriske Haandbog, og det er vel fornemmelig disse, som fik en afgørende Betydning for Flor. — Imellem Virksomheden ved Borgerdydsskolen og den ved Universitetet i Kiel ligger Flors korte Præstegerning.

Hvad der har bragt Flor til at tænke paa at blive Præst, ved jeg ikke. Jeg har en Gang talt med ham om det, men fik ikke Indtryk af, at det var dybere Bevægelse, der drev ham dertil. Han har næppe hørt til de Mennesker, i hvis Liv, der har foregaaet stærke Gennembrud eller bratte Overgange. Det Ord „Samvittighed“, som kommer saa let paa manges Munde, holdt han ikke

af at bruge; ja han kunde endog — maaske halvt i Spøg, men tillige halvt i Alvor — paastaa, at han aldrig havde kendt til det, Mennesker kaldte „Samvittighed“; desuagtet kan det have sin fulde Rigtighed, naar Fr. Helveg har betegnet ham som „den i alle Forhold saa samvittighedsfulde Mand“. Flor har været ualmindelig lydør for det Kald, der kom til ham, enten det var i de mere personlige Forhold eller i det offentlige Liv; han har samtidig ikke været stærkt fristet til at søge sin egen Ære; derfor har han kunnet følge Kaldet uden de stærke indre Kampe, under hvilke mange mene at høre Samvittighedens Røst. Naar han ikke brød sig om at bruge dette Ord, da har det været, fordi han lagde mere Vægt paa det ydre Kald end paa de indre Tilskyndelser. Saa vidt jeg mindes, var det et Vink, der kom til ham udenfra, der bragte ham til at tænke paa at søge det ledige Sognekald i Tølløse og Aagerup imellem Roskilde og Holbek. Og da Besidderen af Tølløse Gods, der havde Kaldsretten, havde hørt en Prædiken af ham — saa vidt jeg husker, i Kongens Lyngby —, aflagde Flor sine praktiske Prøver og blev 10. April 1822 kaldet til Sognepræst i det nævnte store Embede.

Ejeren af Tølløse stammede i andet Led fra en jydsk Præst; men hans Fader var Embedsmand i København; her blev Peter Christian Zeuthen født 1755, tog juridisk Eksamen 1774 og var Landsoverretsassessor 1782—89. I Aaret 1788 blev han Sekretær i den store Landbo-kommission og 1805 en af Landhusholdningsselskabets Præsidenter; endelig var han Formand for Nationalbankens Repræsentantskab. 1793 var han bleven sjællandsk Godsejer og 1815 virkelig Etatsraad. At han imidlertid har

haft Sans for andet end økonomiske Spørgsmaal, kan sluttes af, at han har oversat Dramaer af Diderot og offentliggjort Taler, som han har holdt i Efterslægtsselskabet. Da Oehlenschläger gik i dette Selskabs Skole, saa han ved Eksaminerne tit „den muntre imposante Mand med det kloge Ansigt og de kraftige brune Øjne“; han havde efter vor store Digters Mening „Sans for de skønne Videnskaber, skønt man egentlig ikke kan sige, han var en skøn Aand.“ Da Oehlenschläger efter at være bleven en berømt Digter første Gang var buden til Middag hos Etatsraad Zeuthen, foreslog denne en Skaal „til Ære for dem, der havde fremmet Kunst og Kultur i Landet.“ Etatsraad P. C. Zeuthens ældste Søn, Højesteretsassessor Vilhelm Peter Zeuthen (fd. 1785, dd. 1825) var Oehlenschlägers gode Ven. Vilhelmine Frederikke Zeuthen var 13 Aar yngre, 24 Aar gammel, da den 30aarige Flor blev Præst i Tølløse. Hun var en ualmindelig begavet og oplyst Kvinde, og hun gjorde straks ved første Bekendtskab et stærkere og alvorligere Indtryk paa Flor, end han hidtil havde modtaget af nogen Kvinde, og det blev ham snart umiskendeligt, at hun gengældte hans Tilbøjlighed. Han har en Gang sagt, at hvis nogen skulde have været ham en farlig Medbejler til hendes Hjærte, da var det Thorvaldsen. Dette minder om, at den unge Frøken Zeuthen har været udrustet med stor Sans for Kunst, men maaske tillige om, at vor store Billedhugger har truffen hende under sit Besøg i Danmark 1819—20 og da gjort et stærkt Indtryk paa hende. Da Flor havde faaet hendes Ja, skrev han til Faderen. Denne skal ikke have haft saa ganske let ved at gaa ind paa at faa Flor til Svigersøn. Vistnok havde han selv givet flere fornemme

Friere Afslag, men havde dog tænkt sig sin Datter i en helt anden Stilling end som Landsbypræstekone. Imidlertid gav han sit Samtykke til Forlovelsen. Flor lovede at erhverve sig Doktorgraden. Og Etatsraad Zeuthen besluttede sig til at bygge Præstegaarden i Tølløse om, for at hans Datter kunde komme til at bo godt; han har søgt Glæde i den Tanke at kunne have hende i sin Nærhed paa sine gamle Dage. Imidlertid døde han allerede sidst paa Aaret 1823, og nu mistede Udsigten til at flytte ind i den ny Præstegaard sin Glans for Datteren; hun vilde nødig leve som Præstekone, hvor hendes Broder var Herremand. Dette bragte saa Flor til at se sig om efter en anden Stilling, hvorved hele hans Liv fik en mærkelig Vending og naaede at faa Betydning i en langt videre Kreds, end han havde tænkt sig. Flors korte Virksomhed som Præst har da faaet sin største Betydning for ham derved, at det førte ham sammen med hende, der skulde baade fremkalde og muliggøre den betydningsfulde Ændring i hans hele Livsplan. Men der foreligger dog Vidnesbyrd om, at han som Sognepræst i Tølløse har gjort et blivende Indtryk i det mindste paa en ung Mand.

Flors Formand i Embedet var den gamle fromme Hans Teilmann, der var gift med den kraftige og begavede Cathrine Margrethe Samsøe, Søster til Digteren Ole Johan Samsøe. En Datter af disse Præstefolk, Kathrine Georgia Teilmann, var gift med Sognepræsten i Ondløse, Thomas Schatt Rørdam. Der er kun $1\frac{1}{2}$ Mil imellem Ondløse og Tølløse, og Præstefamilien i Ondløse har da ikke blot haft rigelig Lejlighed til at lære Flor at kende i Naadensaaret, da Fru Teilmann var hans Værtinde, men ogsaa i den følgende Tid, da han virkede i

dens Nærhed. Til de unge, der voksede op i Ondløse Præstegaard hørte Peter Rørdam (fd. 1806, dd. 1883). Han var i mange Aar Sognepræst i Kongens Lyngby ved København og hørte til Bestyrelsen for Grundtvigs Højskole paa Marielyst. Det var da ikke saa underligt, at han gav Møde ved Festen, der blev holdt i København paa 25-Aarsdagen for Rødding Højskoles Aabning. Men det har maaske været en Overraskelse for mange, da han ved denne Lejlighed dvælede ved sine Minder om den unge Sognepræst Flor i Tølløse: „Det var i Tølløse Præstegaard, jeg første Gang saa Flor; da var det Sommer. Flor tiltalte mig, fordi han saa godt ud, især havde han kønne blaa Øjne. Der kom en Ven til ham, mens jeg var der, og jeg kunde se, han elskede ham; og Flor var omhyggelig for sin Ven; han sørgede selv for, baade at han fik noget at spise og Lejlighed til at hvile sig. Dertil kom, at Flor omgikkes min gamle Mormoder, som var Præsteenken paa Stedet, saa ømt og kærligt som en Søn sin Moder. Men der var endnu et, som anbefalede Flor i mine Øjne, han kunde baade køre og ride.“ De, der har kendt P. Rørdam, eller som blot har læst det nys udgivne Mindeskrift om ham, ville vide, hvor meget han selv gav sig af med at ride. „Paa samme Tid“ — fortsatte P. Rørdam — „som Flor blev Præst i Tølløse, kom Busck til Bjergby; og dette var for mig den ny Tid. Men Flor havde en Gave, som paa mig gjorde et uudslætteligt Indtryk, og det var Gaven til at haandtere alle Slags Mennesker; thi Flor omgikkes Mennesker af alle Klasser, Herremænd og Bønder, Præster og Skolelærere; og det var dengang noget usædvanligt. Og Flor spillede ikke dobbelt Spil, overalt lignede han sig

selv, altid var han køn, ædel, tillidsfuld og frimodig; og han kom Folk nærmere end ved Høflighed. Flor har i en usædvanlig Gråd ejet den Gave at omgaas alle Slags Mennesker, uden Hensyn til Stand, og han har brugt denne Gave godt. Hvorfra denne skønne Gave kom, forstod jeg ikke dengang; men nu forstaar jeg det. Thi Flor gik Menneskene i Møde med Tro, han troede vort Folk til det bedste; og han haabede det bedste om vort Folk; og han elskede vort Folk. Men Tro og Haab og Kærlighed tiltaler alle Mennesker — det er og Sandhed.“ Denne Fremstilling af Christian Flors Ejendommelighed, som P. Rørdam har givet efter det Indtryk, han fik af den unge Præst, er desto mere at paaagte, da det tillige giver Forklaringen af, hvorfor han i sit senere Liv kunde udrette saa meget.

Flors Doktordisputats drejede sig om den oprindelige og egentlige Betydning af Hovedordenes Bøjningsformer i det latinske Sprog. Han sendte den til en af sine tidligere Medlærere i København, for at han kunde rette mulige Sprogfejl i den. Denne havde ingen Indvendinger at gøre mod Flors Latin, men undrede sig over Indholdet af Afhandlingen. Den blev imidlertid indsendt til Universitetet i Kiel og godkendt. Det krævedes hverken, at Flor skulde lade den trykke eller offentlig forsvare den. 1825 indløste han sit Doktordiplom. Man vilde ventelig have taget anderledes paa denne Sag, dersom man havde vidst forud, at Sognepræsten i Tølløse selv skulde blive Lærer ved Universitetet i Kiel og der blive den heftigste Modstander af de Planer, som udrugedes i Professorernes Kreds. Det har maaske været hans Forhold til den sjællandske Godsejerslægt, der har lettet Ordningen med Doktor-

titlen. Det var i alt Fald dette, som gjorde det muligt for ham at tage imod den daarligt lønnede Lærerplads i Kiel. Hans Forlovedes Arv var ansat til en fast Kapital, og Renten af den svarede netop til det Tab i Embedsindtægter, han led ved at ombytte Tølløse Sognekald med Lektoratet i Kiel. Det var ham en Tilfredsstillelse at kunne opgive sine gode Indtægter som Sognepræst for hendes Skyld, saa det maatte være klart, det var hende selv og ikke hendes Penge, der havde øvet en dragende Magt over ham. Den 9. December 1827 stod Christian Flors og Vilhelmine Frederikke Zeuthens Bryllup. I deres Ægteskab blev der kun født dem en Søn; men om denne Begivenhed foreligger der en Beretning i et Brev, som Kunsthistorikeren N. L. Høyen den 11. August 1829 skrev fra Kiel, hvor han, som var Discipel fra Borgerdydsskolen i København, havde opsøgt sin fordums Lærer: „Flors Kone har faaet sig en Søn i Fredags den 7. August. Barnet befandt sig meget vel, Moderen ogsaa ret vel, og Faderen var grumme glad, da hverken Læge eller Jordemoder havde havt synderligt Haab. Det gjorde en behagelig Virkning paa mig, da hans Karl kom om Formiddagen — hun kom ned Kl. 6¹/₂ om Morgenen — med dette Budskab, og da jeg var træt af at sidde og skrive, saa gik jeg op i hans Hus; besøge ham vilde jeg egentlig ikke; thi jeg tænkte det rimeligt, at jeg kom til Ulejlighed; men jeg blev gaaende ude paa Gangen, saa ind af Gangvinduerne; alt var tyst og stille, og jeg glædede mig usigeligt over den nys ankomne lille Person! Jeg tænkte ganske uskyldig paa: „Os er idag en Frelser født!“ — thi Flor havde været meget urolig, og hans Kone havde lidt meget i de

sidste Dage. — Om Aftenen spadserede vi sammen, og Glæden lyste af hvert Træk i hans Ansigt.“ Det var i Slutningen af 1826 at C. Flor flyttede til Kiel, hvor han i en Alder af ca. 35 Aar blev Digteren J. L. Heibergs Eftermand som Lærer ved Universitetet i Dansk og de andre nordiske Sprog og Literaturer med Titel af Professor; han havde Løfte om, at han efter et Aars Forløb skulde blive virkelig Professor. At Flor var vel forberedt til sin Lærergerning, vil de ikke tvivle om, som kender hans Forhold som en Lærling af den store Sproggransker Rasmus Kristian Rask. Og at han brugte sine Kræfter flittigt i sit Lærerfag, kan ses af hans Haandbog i den danske Literatur, der 1831 udkom i første og allerede 1835 i anden Udgave, som „dansk Læsebog til Brug for de højere Klasser“ i de ellers tyske Latinskoler i Hertugdømmerne, og hvis mange senere Oplag bevise, at man har fundet, det var en fortrinlig Læsebog for større Børn saavel som for den voksne Ungdom, — det kan fremdeles ses af hans Lærebog i det danske Sprog for Begyndere, der udkom 1833 og indeholdt baade Sproglære, Læsebog og dansk-tysk Ordbog (den er paa 346 Sider), og endelig af hans i 1842 udgivne Vejledning for tyske til mundtlig og skriftlig Oversættelse paa Dansk (290 Sider). Men af langt større Betydning er dog det, han udrettede i Kiel som Forkæmper for den danske Sag i Sønderjylland.

Frederik den sjettes Reskript fra 15. Decbr. 1810 om, at det danske Sprog skulde være Kirke-, Skole- og Retssprog, hvor det taltes til dagligt Brug, kom paa Grund af Embedsmændenes Modstand ikke til at gøre den forønskede Virkning. Derimod gav det Anledning til, at en sjællandsk Godsejer, Etatsraad J. B. Scavenius til Gjors-

løv, 1815 udsatte en Prisopgave om det danske Modersmaals Stilling i det Slesvigske i ældre og nyere Tid, og om Midlerne til at raade Bod paa dets Undertrykkelse; den blev besvaret med Dygtighed af Historieskriveren Werlauf og af den slesvigske Præst Outzen; begge de saaledes fremkomne Skrifter blev trykte 1819. Gennem dem kendte Flor Forholdene i sproglig Henseende i Sønderjylland, og han nærede det Haab, at han dels ved Paavirkning af den studerende Ungdom, dels ved Skrifter kunde bidrage til at standse den fremskridende Udryddelse af det danske Sprog i Sønderjylland.

Men havde Scavenius's Prisopgave og Besvarelserne af den tjent til at skærpe Opmærksomheden for Faren, saa havde den ogsaa bragt Danskhedens Fjender til at røre sig. Blandt disse skal her straks nævnes Niels Nicolaj Falck, der er født 1784 i det danske Sogn Emmerlev ved Tønder, efter nogen Vaklen bestemte sig for Retsvidenskaben, blev ansat i de Regeringskontorer i København, der havde med Hertugdømmernes Anliggender at gøre, men derpaa blev udnævnt til Professor i romersk og tysk Ret ved Universitetet i Christiania. Paa Grund af Norges Adskillelse fra Danmark kom han ikke til at overtage denne Bestilling, men blev i Stedet for Professor i Retsvidenskaben i Kiel. I et Tidsskrift, der blev udgivet af nogle Kieler-Professorer, skrev han nu 1816 meget skarpt imod Scavenius, der havde blandet sig i Ting, der ikke kom ham ved, og lagt an paa at vække Tvedragt. Flor har omtalt Falck som en begavet og godmodig, men svag oganfængelig Mand. Ved hans Side stod indtil 1829 den et Aar yngre tyskfødte Fred. Chr. Dahlmann, som baade havde studeret og holdt Forelæsninger i København

og begyndt sin Forfattervirksomhed med at skrive om Oehlenschlägers dramatiske Værker, men som efter at han var bleven Professor i Historie i Kiel paatog sig som „Sekretær ved det slesvig-holstenske Ridderskabs Deputation“ at forsvare dette Ridderskabs Politik over for Regeringen.

Flor havde ikke med sin unge Hustru gjort ret mange Besøg hos de kielske Professor-Familier, før han havde mærket den herskende Uvilje mod og Ringeagt for alt, hvad der hørte Danmark til; Forbindelsen med dette Land, sagde de, hindrede Schleswig-Holstein i at gaa saadan frem i Kultur og Sædelighed, som der ellers var god Grund til at vente. Disse Erfaringer bestemte Flor til at gøre Frederik den Sjette opmærksom paa den truende Fare. Han rejste til København 1828, *) fik Audiens hos Kongen og sagde ham, hvordan man i Kiel arbejdede paa at skille ham ved Hertugdømmerne og fornemmelig paa at tilintetgøre det Danske i Sønderjylland. Kongen hørte paa ham med synlig Deltagelse og lovede at støtte ham i hans Virksomhed for den danske Sag, og Flor rejste med godt Mod tilbage til Kiel. Næste Aar søgte han atter Kongen, men da han bragte sit Anliggende paa Bane, sagde Kongen kun: „Ja, min kære Flor, lad os aldrig tale om de Ting“, og begyndte at spørge ham, hvor han boede i Kiel. Det var aabenbart, at Herrerne fra de tyske Regerings-Kontorer, og vel navnlig den Mand, der var Sjælen i Hertugdømmernes Regering, Høpp, havde forklaret ham, at det gik ikke an

*) Dersom Flor, som A. D. Jørgensen og P. C. Koch har skreven, allerede 1827 har været i København for at tale med Kongen, da har det været før hans Bryllup eller maaske paa Rejsen for at hente sin Brud (i December 1827).

at røre ved den slesvigske Sprogsag. Det var vistnok den samme Høpp, som voldte, at Flor ikke blev udnævnt til ordentlig Professor, som det var ham lovet. Schleswig-Holsteinerne havde mærket, at de i Flor havde en farlig Fjende, og de vilde helst gøre ham ked af Opholdet i Kiel. Men han var sejt. Han kunde taale at blive fortrædiget, og han kunde, hvad der har mere at betyde, taalmodig vente paa bedre Tider.

En trofast Støtte havde han imidlertid i en af sine Medlærere, Paul Ditlev Christian Paulsen, af hvem han har givet en Levnedsbekrivelse efter hans Død sidst i Decbr. 1854. Efter denne Fortælling (i „Dannevirke“ for 15. og 16. Juni 1855) skal jeg meddele de følgende Oplysninger. Paulsens Forfædre i mange Led har været knyttet til Byen Flensborg, og der er han selv født den 10. Januar 1798. Syv Aar gammel mistede han sin Fader; da han var tolv Aar gammel, sendte Moderen ham til den bekendte tyske Skolemands, Salzmanns, Opdragelsesanstalt i Schnepfenthal i det sachsiske; siden kom hans yngre Broder ogsaa derned, og Moderen fik (som en Undtagelse fra Anstaltens Skik) Lov til at være hos sine Børn. Da det var bleven bestemt, at Chr. Paulsen skulde studere — han fjøede sig i denne Retning efter Moderens Ønske, da det blev forestillet ham, at han saaledes bedst kunde komme til at tjene sit Fædreland — benyttede han først Gymnasierne i Gotha og Lybæk. 1816 gik han som Student til Göttingen. Under sit Ophold her til Efteraaret 1818 „benyttede han sin Tid saa godt som muligt til i alle Retninger at udvikle sine Evner og skride frem i Sandhedens Erkendelse“, og han tog med Iver Del i „det unge, muntre Studenterliv, naar Lystigheden holdt

sig inden for Sømmelighedens og Anstændighedens Grænser.“ Men det mærkeligste ved den unge flensborgske Students Ophold i det højtyske Göttingen er dog dette, at han her med Iver kastede sig over det danske Sprog: han opsøgte danske Bøger paa Universitets-Bibliotheket, læste flittigt nys udkomne danske Digterværker, navnlig Ingemanns „Blanka“, „Masaniello“ og „De underjordiske“, øvede sig i at tale Dansk med sine slesvigske Venner, forsøgte ingen Lejlighed til at omgaas de unge danske lærde, som besøgte Göttingen, f. Eks. Dr. Bredsdorf og Dr. H. N. Clausen, hvilken sidste lige til hans Død blev en af hans fortroligste Venner; endelig skrev han undertiden Breve paa Dansk til sine Slægtninge i Flensborg. I en Dagbogs-Optegnelse af ham fra Februar 1818 finder man den Ytring, at han føler sig som dansk. I de nærmest følgende Aar studerede han Retslæren i Berlin, Heidelberg og Kiel, og tog 1821 Eksamen paa Gottorp Slot. Men derpaa gik han til København for at lægge sig efter dansk Ret. Her fandt han sig saare vel, levede i fortrolig Omgang med Clausen, tog Doktorgraden, optraadte privat som Lærer paa Universitetet og fik sig en dansk Fæstemø. Efter at være udnævnt til Professor i Kiel, holdt han Bryllup, og tog Bolig i den holstenske Universitetsby et halvt Aars Tid før Flor kom dertil; men da dette skete, knyttede der sig straks et personligt og politisk Venskab mellem dem.

„At der allerede fandtes slesvig-holstenske Tendenser,“ skriver Flor, „den Gang Paulsen kom som Professor til Kiel, kunde han ikke ganske nægte for sig selv; men at der allerede da eksisterede slesvig-holstenske Planer og Intriger, kunde og vilde han ikke tro. Af Naturen var

han meget langt fra at være mistroisk eller at have et skarpt og opmærksomt Øje for List og Rænker, og med de kielske Professorer levede han i god Forstaaelse og selskabeligt Samkvem. Men Aaret 1830 tvang ham til at se, hvad han saa nødig vilde se.“ Naar jeg læser disse Linjer, kan jeg ikke vægre mig ved det Indtryk, at Flor ved at skrive dem har tænkt paa mangen en Samtale, han i de Aar har haft med sin gode Ven for at aabne hans Øjne for det, som han saa. Thi Flor selv havde et skarpt Øje for List og Rænker. Paulsen har indrømmet ham, at man havde „Tendens til“, Lyst til at arbejde for Schleswig-Holstein. Flor har paastaet, at Arbejdet allerede var begyndt; Planerne vare lagte, Intrigerne i fuld Gang. Nej, noget saadant var det Paulsen umuligt at tro om sine Embedsbrødre. Saa kom 1830, og da var det, at den til Landfoged paa Sild udnævnte Uwe Jens Lornsen 19. Oktober kom over til Kiel og i sit Skrift om „Forfatningsværket i Slesvig-Holsten“ aabenlyst opfordrede Folket i Hertugdømmerne til at kræve deres slesvig-holstenske Rettigheder og Friheder. Først henvendte han sig til enkelte Personer, og deriblandt ogsaa til Professor Paulsen. Hvad Friheden angik, kunde Paulsen vel enes med Lornsen; men da han gjorde denne opmærksom paa Slesvigs Forhold til Danmark, og Landfogden ikke vilde indrømme, at det havde mindste Betydning, skiltes de med et afgjort Brud. Nu havde Paulsen lært, at der virkelig var et slesvig-holstensk Parti og slesvig-holstenske Planer. Og han maatte bestyrkes i det ved at se den stærke Bevægelse, som Lornsens Skrift fremkaldte i Holsten. Da Lornsen 22. November 1830 blev fængslet og sat under Anklage som Oprører og dømt til Embedsfortabelse og et Aars

Fæstningsarrest *), virkede det vistnok beroligende paa Paulsen. Men han fandt det dog nødvendigt at gjøre noget for at oplyse Folk og Regering om Slesvigs virkelige Stilling og Forhold. Derfor udgav han 1832 eller mulig i Slutningen af 1831 et tysk Skrift om Hertugdømmet Slesvigs Nationalitet og Statsret. Da dette Skridt var gjort, rejste han i Sommeren 1832 til København for at tale med Regeringsherrerne. Han skulde her gøre den samme Erfaring, som Flor havde gjort. Høpp var den ledende Sjæl, forsaavidt han da ikke selv stod under andres Ledelse, og Høpp var en god Slesvig-Holstener, der selvfølgelig „fandt det saare betænkeligt at røre ved Sprogtilstanden i Hertugdømmerne“, saa Paulsen skønnede nok, at han ikke ad denne Vej kunde naa sit Ønske, at faa dansk Retssprog indført, hvor Folkesproget var dansk. Men ved denne Modstand fra Myndighederne modnedes han til at gaa med Flor, da denne endelig kunde faa selve de danske Sønderjyder i Tale, og netop fordi Flor ikke selv var født i Sønderjylland, var det af dobbelt Vigtighed for ham at have en Mand som Paulsen, der havde dette Fortrin, ved sin Side i Kampen. Stillingen i Kiel var fra begge Sider temmelig klar, da den første slesvigske Stænderforsamling mødte i Byen Slesvig.

I Vaaren 1836 traadte den slesvigske Stænderforsamling sammen for første Gang. Flor rejste da til Slesvig i Haab om at vinde et Medlem af Bondestanden fra de dansktalende Egne. Han var saa heldig at finde, hvad han søgte, i den 42-aarige Nis Lorenzen, Ejer af

*) Han gik siden til Sydamerika, og derefter til Schweiz. 13. Februar 1838 fandtes hans Lig ved Genfersøen. I Brystet sad en Pistolkugle; Pulsaaren var overskaaren.

Gaarden Lilholt i Halk Sogn ved Haderslev. Det var en Mand, som paa Grund af sin Faders Død havde maattet overtage Gaarden i en ung Alder, og hvis Selvstændighedsfølelse derfor ogsaa tidlig var udviklet. Han var, skriver P. Chr. Koch, „en anset, hæderlig Bonde, men besad ingen anden Dannelse end hans Standsfæller i Almindelighed. Uden Anlæg til at blive begejstret eller livlig, var han derimod klogt beregnende, rolig af Karakter og under alle Forhold uforfærdet. Disse Egenskaber i Forbindelse med hans høje, kæmpemæssige og korpulente Person gjorde, at han ligesom saa ned paa alle andre Mennesker, især paa dem, han troede, indbildte sig at være noget, navnlig af Embedsstanden, paa hvilken han til den Tid havde et Horn i Siden. Som Sognefoged havde han ikke kunnet vise sig ydmyg nok over for Amtmand Johannsen, og var derfor af denne bleven afsat. Tiden for Valgene til Stænderne kom. Købmand Peter Hiort Lorenzen i Haderslev, ivrig tysk-liberal sindet, stillede sig til Valg, og da han i N. Lorenzen mente at kunne have en fast Støtte i Stændersalen, saa virkede han ivrig ogsaa for hans Valg, der gik saa meget lettere igennem, som Bønderne vare stødte over hans Afsættelse fra Sognefogedposten, og lod Amtmandens Kandidat, Kammerjunker v. Krogh, falde.“*)

Flor fik Nis Lorenzen til at indbringe følgende Forslag i Forsamlingen:

„Den slesvigske Stænderforsamling beslutter at
 „indgive en Petition om, at det tyske og latinske
 „Sprog i Regerings- og Statssager maa afskaffes,

*) P. Chr. Kochs Bidrag til Skildring af C. Flors Virksomhed. („Fædrelandets“ Føljeton for 1875.)

„hvor Undervisningen sker i det danske Sprog, og „at derimod det danske Sprog i enhver Henseende „der maa blive indført.“

P. Chr. Koch, som oplyser, at det egentlig var et Forslag af Flor, som Nis Lorenzen fremførte, kender ogsaa Flors Pen igennem den Begrundelse deraf, som den Stænderdeputerede oplæste: „Hvor i al Verden gives der et Folk, som vilde se sine offentlige Anliggender behandlede i et andet Sprog, end sit eget? Hvad vilde f. Eks. Holstens Indbyggere sige dertil, hvis alle deres Embedsmænd paa en Gang begyndte at skrive og tale Dansk? De vilde vist i alle tyske Blade klage over Uretfærdighed og Undertrykkelse. — — Den eneste Grund, som man, saa vidt mig bekendt, med noget Skin af Ret har anført imod min Proposition, er den derved opstaaende Ulejlighed for de Herrer Embedsmænd. Men denne Grund er af saa ringe Vægt, at jeg næsten finder det overflødigt at gendrive den. Embedsmanden er dog vel i Landet for Folkets Skyld. Hvo, som ikke vil paatage sig den ringe Ulejlighed at lære at læse, tale og skrive Dansk, kan jo blive blandt Tyskerne. Vi ønske ikke at have ham; han bliver dog en fremmed, har intet Hjærte for os, ingen Interesse for vore Anliggender, undtagen for saa vidt han har sin Fortjeneste derved.“

Endelig bemærker P. Chr. Koch, at Teksten til enkelte Petitioner, som til Sagens Understøttelse indkom fra N. Lorenzens Distrikt, ligeledes højst rimelig er bleven opsat af Flor. Men Flor selv fremhæver, at hans Ven Paulsen havde sin Del i denne Sag: Da den slesvigske Stænderforsamling første Gang skulde træde sammen 1836, sendte Paulsen den stænderdeputerede Nis Lorenzen paa Lilholt

sit før omtalte Skrift angaaende Slesvigs Tilstand, „og bidrog paa flere Maader sit til, at Sprogpetitionen fra Nordslesvig blev indgivet til Stænderforsamlingen.“

En Maanedes Tid før Lorenzens Forslag blev indbragt, var der fra en anden Stænderdeputeret, Gaardejer A. Petersen fra Dalby, indkommen et Andragende af en ganske anden Slags. Det løb ud paa, at enhver Skolelærer i Slesvig herefter skulde underkaste sig Eksamen i Tysk, og at der i alle Landsbyskoler i Slesvig skulde gives nogle Timers ugentlig Undervisning i Tysk. Han paastod, det var et almindeligt Ønske hos den danske Befolkning, som i „det hele mere vendte Blikket imod Syden end imod Norden.“ For saa vidt der var noget sandt i dette, gjaldt det imidlertid lige saa fuldt paa Øerne som i Nordslesvig, og stammede fra, at alle saakaldte „dannede Familier“ for en Menneskealder siden betragtede det som en Nødvendighed for deres Børn at lære Tysk — det kan i den Retning være galt nok endnu! Men var der noget Sted i Verden, hvor et Forslag af denne Slags ikke maatte fremsættes, saa var det der, hvor Tyskerne kun lurede paa en Lejlighed til helt at tilintetgøre det danske Modersmaals Ret til at komme frem i det offentlige Liv, og denne Lejlighed vilde de sige var kommen, saa snart som det kunde godtgøres, at alle igennem Børneskolerne var bleven oplærte i det tyske. — A. Petersen hørte hjemme i et af de allernordligste Sogne i Sønderjylland (et af de otte, som ved Freden i 1864 blev knyttet til Kongeriget, og som ligger imellem Skamlingsbanke og Kolding); men det er en Egn, hvor de tyske Hernhutter i Kristiansfeld have øvet en temmelig stor Indflydelse, og A. Petersen selv havde studeret paa det tyske Seminarium i Tønder, hvilket

Gaardmandssønner stundum gjorde, for derved at fri sig fra militær Tjeneste.

Angaaende Petersens Forslag var der nedsat et Udvalg. Da nu Nis Lorenzens kom frem, fandt Professor Falck det klogt at stille sig i et halvt venligt Forhold til det; tysk Retssprog iblandt danske Folk, indrømmede han, passede ikke; helst vilde han have det nevtrale latinske Sprog til Retssprog i Slesvig. Imidlertid kunde han ogsaa gaa ind paa dansk Retssprog i Nordslesvig. Men der skulde noget for noget. Det kom for en Dag, da han som Forsamlingens Præsident foreslog, at Lorenzens Forslag skulde henvises til det samme Udvalg, der var nedsat til at behandle Petersens Forslag. Forgæves forlangte Lorenzen et særligt Udvalg for sit Forslag. Falcks Mening gik igennem; men derhos fik han selv det Hverv at tiltræde Udvalget, som da kunde bearbejde de to Forslag sammen til ét. Der kom dog intet ud af det uden en Udvalgsbetænkning, der løb ud paa, at fra nu af skulde ingen Skolelærer ansættes i Nordslesvig, uden han ved en Prøve havde godtgjort, at han besad Færdighed i Tysk; men først efter Forløbet af 10 Aar skulde man kræve Bevis paa Kyndighed i Dansk af Embedsmænd, som ønskede Ansættelse sammesteds.

Hvor lidet end de danske Stænderdeputerede formaade, saa var der dog ved Nis Lorenzens Forslag beredet det overmodige tyske Parti en Vanskelighed, da det aabenbart ikke gik an at nægte det billige i det udtalte Ønske, naar det virkelig havde Folkestemningen for sig. Og da det først var kommen frem, maatte selv Petersen fra Dalby indrømme, at Ønsket om Indførelse af dansk Retssprog var almindeligt i Nordslesvig.

Men hertil kom endnu de Virkninger, som denne Forhandling fik paa Stemningen iblandt de danske i Kongeriget. 1835 var der i København stiftet et Selskab til Trykkefrihedens rette Brug, og ved dette Selskabs Generalforsamling den 4. Novbr. 1836 optraadte den seksogtyveaarige juridiske Kandidat Orla Lehmann med en Opfordring til Selskabets Bestyrelse om at tage under Overvejelse, om det ikke kunde udstrække sin Virksomhed til Slesvig. Men den Tale, hvormed han begrundede dette Forslag, er en af de mærkeligste, han har holdt. For den danske Almenhed „var det en Nyhed, at der i Slesvig gaves en stor dansk Befolkning, som kunde og skulde reddes fra national Undergang“; saaledes skriver Lehmann i den Indledning, hvormed han meddeler Talen, og fremdeles: „Jeg tror, det var et rigtigt politisk Blik, som her paaviste en stor Opgave for det lille danske Folk, og som her fandt den Løftestang, som skulde hæve det tidligere af Ulykker knækkede, af et lethargisk Oldingeregimente søvndyssede danske Folk til Selvbevidsthed og Selvvirksomhed.“ Men af selve Talen skal jeg kun fremhæve følgende, der viser Forholdet til det Lorenzenske Andragende:

„Vi har for os den historiske Ret, Halvdelen af Slesvigs nuværende Befolkning og hele Tidens Aand. At denne Tidens Aand har begyndt at røre sig ogsaa i Slesvig, derpaa haves et Bevis i de til den første Stænderforsamling indgivne Petitioner. Ganske vist var det kun en lille, en svag Begyndelse; men den utilbørlige Behandling, dette beskedne Andragende led i den af tyske Embedsmænd og tyske adelige bestaaende Forsamling, vil snarere tjene til at fremme end til at hænne denne Sag, fordi den vil

lære de danske Slesvigere, at det kun er ved større Enighed og Kraft, de vil kunne naa deres Ret.“

Men Følgen af denne Tale blev, at Trykkefriheds-Selskabets Medlemstal paa ét Aar steg med næsten 2000 (fra 2965 til 4840). Saaledes greb det Folk rundt omkring i Landet at høre den „Nyhed“ om det danske Modersmaals Trængsel i Nordslesvig. Falck og de andre Slesvig-Holstenere fnøs af Harme baade over Talen og over, at Trykkefriheds-Selskabet vilde „blande sig ind i et rent slesvigsk Anliggende“.

Det, som Flor længtes efter, havde han egentlig ikke naaet ved Forbindelsen med Nis Lorenzen. Hvad der saa end kunde opnaas ved at purre ved en dansk Sønderjyde, saa at han satte sig i Bevægelse, saa havde det dog langt mere at betyde, naar der uden hans eller nogen anden studeret Mands Indflydelse opkom en Bevægelse blandt de jævne danske Sønderjyder selv, som saa han og Paulsen og deres slesvigsk fødte, men studerte Meningsfæller, Dr. Manicus i Ekernfjord (f. 1795 i Sørup i Angel), Herredsfoged v. Wimpfen i Flensborg (f. 1802 i Lyksborg, † 1839) og Justitiarius (eller Birkedommer) Jaspersen (f. 1777 i V. Ørsted ved Bredsted, † 1847) kunde støtte med Raad og Daad. I elleve Aar havde Flor spejdet efter Tegnet paa en saadan Bevægelse. Da han saa det, fortæller P. Chr. Koch, fremkaldte det Taarer i hans Øjne. Men Tegnet var en Artikel i det tyske Ugeblad, som udkom i Itzeho; der var intet Navn under den, men det var klart af Indholdet, at den maatte være skreven i det danske Sønderjylland. Overskriften var: „Slesvig som det er.“ Og derunder stod et Vers, der af Forfatteren er meddelt saaledes:

„Man rev os fra vor Moders Barm
 og gav en fremmed os i Arm; —
 han taler kun sit eget Maal,
 som vi maa høre paa med Taal.
 I Kirker, Skoler, Rettens Sale
 fuldbyrdes alt ved fremmed Tale;
 hidtil vi al Tid tav og led; —
 faa vi igen vor Rettighed?“

I selve Artiklen blev der mindet om Frederik den Sjettes Sprogreskript fra 1810, som endnu ikke havde ført til noget. Der blev anført Eksempler paa, hvordan ægte danske Bynavne af Embedsmændene „omfuskedes til tyske“ m. m., og saa sluttedes der:

„Men hvor længe skal endnu dette usalige Virvar taales? Naar skal vort elskede Modersmaal rejses fra sin dybe Fornedrelse op paa det Hædersstade, der tilkommer det? Hvorfor skulle vi gøres saa aldeles fremmede for det Land, som vi, i Følge Nedstamning, Sprog og Nationalitet saa ganske tilhører, det Land, med hvilket vi evig bliver forbundne og udgøre ét Folk? Thi sandelig, saa vist som Holsten er et tysk Land og dets Indbyggere er Tyskere, saa vist er Slesvig et dansk Land og dets Indbyggere er danske saa godt som Indbyggerne i Kongeriget Danmark. Derfor sige vi ogsaa med Forfatteren af en Opsats i Tillæget til „Itzehoer Wochenblatt“ Nr. 20: Bort med det danske, hvor Folket er tysk; — men bort ogsaa med det tyske, hvor Folket er dansk! og forventer med Tillid til vor ærede Konge en Forandring i disse trykkende og beklagelige Tilstande, som kvæle enhver ædel Nationalfølelse i Fødselen og opfylde enhver brav Borger med Vemod! Gid da ogsaa nærværende Fremstilling maa være et Vidnesbyrd om, at dansk Fædrelandsfølelse endnu langt fra er uddød i det slesvigske

Folks Hjærter, og vise, hvor saare meget dets Sprog og Nationalitet krænkes og miskendes, og hvor meget man længes efter en naturlig Udvikling af denne unaturlige Tilstand! Gid da vore Modstandere maa erkende, at deres Umage for at germanisere det danske Slesvig er forgæves, at alt Tysk hos os stedse betragtes som noget fremmed, og at det elskede Modersmaal før eller senere vil gaa sejrende ud af Kampen!“

Sammenhængen med denne Artikels Fremkomst var denne, eftersom det er fortalt af Peter Christian Koch. P. C. Koch, som er født 1807 i Tiset ved Gram, hvor hans Fader var Smed, kom 1820 i Handelslære i Haderslev, og efter i rigelig 16 Aar at have arbejdet i et af Byens anseteste Handelshuse, begyndte han selv en Handel i Sommeren 1836. En ældre Broder, der havde rejst om som Kniplingskræmmer i Kongeriget, tilskyndede ham til at udgive et dansk Ugeblad. At hans Ejendom laa lige op til Haderslev Bogtrykkeri, var en ydre Omstændighed, der mulig kunde lette sligt et Foretagende. Men Hovedsagen var naturligvis, at han havde en indre Drift til at sysle med Bog og Pen. Om han havde noget bestemt, som han havde Lyst til at føre frem i Bladet, oplyser han ikke; fra først af var det i al Fald ikke den danske Sag; han tænkte sig ikke, at Sprogforholdene kunde ordnes synderlig anderledes i et Grænseland. Imidlertid kom han i Bekendtskab med Bogbinderen N. Christian Nissen, som ved at læse Professor Paulsens Skrift om Slesvigs Nationalitet og Statsret i høj Grad var bleven greben af dets slaaende Indhold, og som ved at høre om Kochs Planer straks søgte ham; et dansk Blad i Nordslesvig maatte jo kunne støtte den Sag, der opfyldte ham. Da

Koch havde hørt ham udtale sine Følelser, var han straks paa det rene med, at han havde Ret, og det blev ham klart, hvad det ny Blad skulde virke for. En Aften i Efteraaret 1836 vare de to Venner blevne enige om alt væsentligt; men inden Bladet kunde komme i Gang, maatte det først nøje undersøges, hvordan sligt kunde sættes i Værk. Imidlertid brændte de af Lyst til „at faa deres Bavn i Sønderjylland tændt,“ og for dog at prøve deres Kræfter, besluttede de at skrive hver en Artikel. Koch skrev en paa Dansk og sendte den til „Aarhus Stiftstidende“; men den forsigtige Redaktør Elmquist havde mange Abonnenter i Hertugdømmerne, forudsatte uden videre, at det var tyske og tysksindede Folk, hvem man ikke maatte støde ved Artikler om den slesvigske Sprogsag, og — puttede Kochs Artikel i Papirskurven. Nissen skrev derimod paa Tysk og sendte sin Artikel til Ugebladet, der blev udgivet i Itzeho, som optog den. Verset, der stod over den, var skrevet af Koch. Nissen selv havde tænkt at sætte følgende danske Linjer oven over:

„Brænd højt, brænd varigt i vort Norden,
du Fædrelandets Kærlighed.“

Dette svarede fuldkomment, skriver Koch, til „Nissens varme, danske Følelse“; men Koch frygtede vist, at det kunde hindre Artiklens Optagelse, og fik sit Vers sat i Stedet.

Hverken Koch eller Nissen vidste noget om Flor. Men da denne havde læst Stykket i Itzehoeren, gjorde han sig straks rejsefærdig for at opsøge Forfatteren. Den norske Skimmel, der havde tilhørt hans Hustru, blev sadlet, og „Toget gik til Slesvigs nordlige Egne; han hastede, som om han havde tøvet for længe eller kunde komme

for silde“. Det kunde ikke nytte, tænkte han, at Nord-slesvigerne vilde bruge det Itzehoer-Ugeblad til deres Organ; de maatte have deres eget Blad; men da dertil krævedes et Privilegium, som var vanskeligt at faa, saa maatte man se at faa det tyske Ugeblad „Lyna“, som udkom i Haderslev, omdannet til et dansk Blad. Der levede i samme By en Hr. C. Sørensen, som var Agent for Trykkefriheds-Selskabet i København. Muligt var det ham, der havde skrevet Artiklen i Itzehoeren. I al Fald maatte han kunne lede Flor paa Spor efter Forfatteren, og hans Bistand maatte kunne paaregnes til at faa sat det danske Blad i Gang. Flor lagde Rejsen over Ekernfjord, hvor han besøgte Dr. Manicus, og besøgte ligeledes v. Wimpfen i Flensborg, der var ved at skrive paa sin „Slesvigs Historie“. Og dog naaede han at komme til Haderslev en Uges Tid efter at Nissens Stykke var bleven offentliggjort. Det var Lørdag den 29. Juli 1837. Flor spurgte efter C. Sørensen og fandt ham. Han var Faktor paa „Lyna“s Udgers, Bogtrykker Senebergs Trykkeri, og en Slægtning af denne Mand. Flor kom da til at forhandle med dem begge to om „Lyna“s Forandring til et dansk Ugeblad, og alle tre enedes de om, næste Dag at køre sammen ud til Nis Lorenzen paa Lilholt, hos hvem Flor havde sat Professor Paulsen Stævne. C. Sørensen og Seneberg vare i Virkeligheden tysksindede; men de vare „liberale“ og ivrige Tilhængere af Haderslevs „liberale“ Stænderdeputerede P. Hiort Lorenzen, og de vilde ogsaa gerne i med den „liberale“ Nis Lorenzen.

Men om Aftenen, efter at Flor havde truffen Aftale med Seneberg og Sørensen om Turen til Lilholt, mødte den sidste Bogbinder Nissen, fortalte ham om Flors Besøg

og opfordrede ham til at tage med til Lilholt næste Dag. Nissen gik til Koch og opfordrede ham til uden videre at møde ved Vognen Søndag Morgen og tage med. Og Flor fik saaledes fire Mænd i Følge med sig ud til Lilholt, hvor saa ogsaa Paulsen kom, saa med Værten i Huset var de syv om Raadet. Ved Forhandlingen var der to, som ikke sagde stort, Koch, som ikke ventede sig noget af Seneberg, og denne selv, som „var mere lurende end talende“. Flor betragtede imidlertid Sagen som afgjort, og gjorde i de følgende Dage en Ridetur omkring til nogle Præster, der havde været hans Lærlinge i Borgerdydsskolen i København, eller som han kendte fra Universitetet; de boede dels i Haderslev Amt, dels i det sydlige Nørrejylland, og det maatte ventes af dem, at de vilde dele hans Glæde over det ny Forehavende, støtte Bladet med Bidrag og skaffe det Udbredelse hver i sin Egn.

Da Flor kom tilbage til Haderslev fra sin Rundrejse og antog, at alt var ordnet paa det bedste, mødte der ham en stor Skuffelse. Seneberg havde talt med Præsten Lautrup og med Braunejser, der plejede at hjælpe ham med „Lyna“, og af dem faaet den Besked, at de vilde blive hans Fjender, om han indlod sig med Flor; det kunde maaske komme til at koste ham hans Privilegium som Bogtrykker. Han erklærede da for Flor, at han nu havde betænkt det Forslag, der var forhandlet paa Lilholt — at der var truffen nogen fast Aftale, nægtede han — og at han var kommen paa det rene med, at han ikke kunde stille „Lyna“ til Flors Raadighed. „Dette var et Tordenslag for Flor, med hvis Lyd i Ørerne han nu som eneste Udbytte af sin lange og besværlige Rejse maatte vende tilbage til Kiel.“ Men han littede først sit Hjærte

„i en saadan Strøm af djærve Udtryk“, at Seneberg og hans Hus aldrig glemte dem. Koch, som overværede denne Afskedsscene, fik tilligemed Nissen en Samtale med Flor, inden hans Afrejse til Kiel. De søgte at trøste ham; de havde ikke ventet sig andet af Seneberg, og Koch havde derfor allerede Dagen efter Mødet paa Lilholt indgivet et Andragende om Tilladelse til at udgive et dansk Ugeblad. Flor havde ondt ved at slutte sig til deres Forhaabninger. Det var vanskeligt at faa Privilegium til at udgive et Blad. Og desuden — var Koch Manden til det? Seneberg og Sørensen havde afmalet ham for Flor som „en umedgørlig Heldøre, der i Stedet for at understøtte dem i deres liberale Bestræbelser kun havde Hang til gudelig Læsning.“ Flor havde, fortæller Koch, „en uovervindelig Antipathi overfor Pietister;“ først i sine sidste Leveaar forandrede han i det Stykke sine Tanker noget. Skulde han nu inllade sig med en Pietist for at faa et dansk Blad i Gang? Den folkelige Sag var næppe vel tjent med slige Hjælpere.

Det tegnede da ikke allerbedst til en Samvirken mellem Flor og Koch.

Det saa næsten ud, som Trykkefriheds-Selskabet i København havde været lige saa uheldigt med at faa en Mand i Haderslev til at udføre dets Vilje, som Frederik den Sjette havde været med Hr. Høpp og de andre tyske Kancelliherrer. Og Hr. Sørensen, der skulde arbejde i Trykkefriheds-Selskabets Tjeneste, og derfor af Flor maatte antages for at være en paalidelig Mand, var ogsaa nær ved at forstyrre hans Planer. Det var ham, der var Skyld i, at Flor under sit første Besøg i Haderslev kom til at se med Mistro paa Koch, og at han derfor ikke fik mere

ud af sin Rejse. Men det blev ikke derved; ogsaa senere lagde han Hindringer i Vejen for Samarbejdet imellem Flor og Koch.

Kort efter at Flor var kommen hjem til Kiel fra den Rejse, hvor han en Stund havde set sig Maalet nær og derpaa igen havde fundet sig bittert skuffet, skrev han til Præsten Hertel i Aastrup ved Haderslev, for at faa ham til at opmuntre Koch til at fastholde sin Plan og ansøge om Lov til at udgive et Blad, dersom han ikke allerede havde gjort det. Men Hertel, som blandt andet maatte være meget forsigtig, fordi han imellem sine Sognefolk havde Kammerjunker v. Krøgh, var nok oven i Købet af Sørensen gjort bange baade for Flor og for Koch, saa han lod Flors Brev ligge uden at gaa til Koch med det.

Den 26. Avgust havde Flor Dr. Manicus og Professor Paulsen samlede hos sig i Kiel, og efter fælles Aftale skrev saa Flor igen, men nu til Peter Christian Koch selv. Dette Brev, der er skreven i Hastværk, den 27. Avg. 1837, har Modtageren offentliggjort i sine fortræffelige Meddelelser om Flors Virksomhed for den danske Sag, og nogle Linjer af det maa meddeles her, fordi de tjener til at kaste Lys over Flors Personlighed. „*Da jeg,*“ begynder han, „*siden jeg forlod Haderslev, ikke har hørt eller set noget fra nogen af de Herrer Deltagere i den slesvigsk-danske Sag, saa véd jeg heller ikke, hvorledes det staar med deres Mod og Iver, eller hvorledes det gaar med Sagen hos Dem. Imidlertid er det mig om at gøre at faa dette at vide; thi jeg hviler i dette Anliggende egentlig aldrig, men maa naturligvis ogsaa ønske at vide saa fuldstændig Besked som muligt om alt, hvad der angaar samme, for at slet intet af vore ubetydelige Kræfter skal spildes.*“ —

Han maatte have Svar saa snart som muligt, om Ansøgningen var afgaaet, og i saa Fald hvordan den var stilet, for at Professor Paulsen, naar han den 2. September tog med Dampskibet til København, der inde kunde anbefale Sagen. — Længere henne i Brevet hedder det: „*Seneberg maa betragtes som vor Sag aldeles uvedkommende; derimod vedbliver jeg at stole paa Dem, Nissen og Sørensen, hvis ellers de gode Venner endnu har Mod og Lyst til at blive hængende ved saa stræng en Despot, som De véd, jeg er. Er de blevne kede af mig eller bange for en Alliance med mig, saa vær dog Deres egen Hjertesag saa tro. at De siger mig det rent ud, for at jeg ikke skal forspilde Partiets Kraft og Tid ved at forregne mig i Dem, som jeg gjorde i Seneberg. Ville De derimod ikke forlade den skandinaviske og slesvigske Fane, som De svor til, da jeg var hos Dem, saa maa De vide, at vore Artikler vel tillader, at man bliver vred, ærgerlig, ja nedslaaet og flov, men aldrig, at man taber Modet eller opgiver Sagen som tabt.*“ — Det er ved Mindet om Afskeden fra Seneberg, at Flor foranlediges til at kalde sig selv en stræng Despot. Men hvad han her skriver, er ellers et Vidnesbyrd om den ærlige og djærve Maade, hvorpaa han al Tid arbejdede, og det viser, hvordan det for ham er Sagen helt og holdent, det gælder om, ikke hans eller nogen andens Person. Betegnende er det ogsaa for Flor, at den skandinaviske og den slesvigske Sag for ham er ét. Men frem for alt vil jeg bede, at man lægger Mærke til Vidnesbyrdet om, at han i dette Anliggende aldrig hvilede, og om det utilladelige i, at man taber Modet eller opgiver Sagen som tabt. Det kunde han lige saa godt have sagt i 1874, som han skrev det i 1837.

Dette Brev til Koch sendte Flor uheldigvis igjennem Sørensens Hænder, og baade denne og Seneberg forlangte, at han skulde sige dem Indholdet. Koch, som kendte Sørensen tilstrækkeligt, var paa det rene med, at der ikke kunde være Tale om at arbejde sammen med ham. Ved at sige Nej til Begæringen om at faa Brevet at se, udsatte han sig imidlertid for, at Sørensen vilde blive endnu ivrigere i at modvirke Sagen. Saa greb han til det Raad, ved et tvetydigt Svar at lede Spørgerne paa Vildspor. Han lod dem læse Brevet og sagde derhos, at han havde besluttet, ikke videre at ville have med „den Sag“ at gøre; de kunde derfor jo alligevel arbejde videre paa den, dersom de havde Interesse for den. Han mente, at i Forbindelse med dem vilde han ikke arbejde for et dansk Blad. Han tav derimod stille med, at han og Nissen ingenlunde havde opgivet deres Bestræbelser; dette skrev de til Flor med en varm Taksigelse for hans Brev af 27. Avg.: i dem vilde han bestandig finde de mest trofaste og ivrige Medhjælpere.

Den 10. Septbr. derefter skrev Sørensen til Flor for paa ny at advare ham imod Koch, der hørte til det „pietistisk-lindbergske Parti“; det vidste han, for Koch stod i Begreb med hos ham at tegne sig som Holder af Lindbergs „Kirketidende“. Men da han ikke opnaaede at skille Flor og Koch fra hinanden, saa sværtede han dem begge for Trykkefriheds-Selskabet i København og for Borgere og Bønder hjemme; navnlig søgte han at stemme P. H. Lorenzen og Nis Lorenzen imod dem. Og da han mærkede, at Koch stadig havde noget i Sinde, bestemte han sig endogsaa til at prøve at komme ham i Forkøbet ved at udgive et Maanedsskrift, hvortil der ikke behøvedes noget Privilegium.

Imidlertid blev ved Brevveksling og delvise Sammenkomster Forholdet bestandig nøjere mellem Flor, Paulsen, Manicus, Jaspersen, Wimpfen, Nissen og Koch. Paulsen gjorde den i Flors Brev bebudede Rejse, søgte Prins Christian (senere Christian den Ottende) og hans Kabinetssekretær Adler, og fandt dem tilgængelige for Tanken om, at der burde gøres noget for de 200,000 dansktalende Slesvigere. Da derfor Koch havde faaet Afslag paa sin første Ansøgning, var der Grund nok til at gøre et nyt Forsøg; han var selv i Gottorp med den og fik Løfte om, at den skulde tages under nøje Overvejelse. Kort efter (i Oktober 1837) rejste Flor til København for yderligere at paavirke Prinsen og Adler. Nogen Tid efter indløb der atter Afslag fra Regeringen i Gottorp; Sagen havde aabenbart slet ikke været forelagt Kongen. Flor udvirkede da ved Adler et Løfte om, at Prins Christian selv vilde tage imod og overbringe en Ansøgning fra Koch til Kongen. At denne Sag var bragt i Orden, tilmeldte han Koch i et Brev fra 19. December, hvori han blandt andet skrev, *at O. Lehmanns Anmeldelse i „Københavnsposten“ af Professor Paulsens Skrift om „det danske Sprog i Slesvig“, som i de Dage var udgivet af Trykkefrihedsselskabet, rimeligvis vilde have den Virkning for Øjeblikket, „at Deres Ansøgning, naar De viser Dem i samme ikke som en hidsig Kamphane, men som en sindig (alle store elsker Sindighed hos Smaafolk) og dog tillige varmtfølende Sønderjyde, bliver bevilget.“* Flor kunde ikke lade det være ved denne Formaning, men sendte Koch et Par Dage senere et Udkast til en Ansøgning, som da ogsaa blev benyttet og med Kochs Underskrift tilstillet Prins Christian gennem Adler. Det varede endnu i tre Maaneder, inden

der kom noget ud af det; men den 26. Marts 1838 kunde Flor endelig skrive til Koch:

„Kære Ven! De véd maaske allerede, at Deres Bevilling i Lørdags er underskreven af Kongen. Hvis De ikke var gift, vilde jeg opfordre Dem til, at De og vore øvrige Venner drak Dem paa gammel nordisk Vis en lille Rus. Sagen bliver nu alvorlig, som De mærker. Det gør mig ondt, at jeg ikke det første Halvaar kunde være hos Dem, thi jeg betragter Sagen som overmaade alvorlig. Men det lader sig nu ikke gøre . . . Jeg haaber, at Sørensen selv indser Umuligheden af, nu at faa Lykke med sit Kludder-Maanedsskrift . . . *Jeg vil skrive ham til. Mulig han af sig selv vender tilbage til os og sine Pligter, hvis han ser, det gaar os godt, og for enhver Sønderjyde, om end tidligere nok saa stor en Synder, maa vor Port staa aaben.*”

Allerede i April 1838 kunde den af Flor forfattede Subskriptionsplan udsendes. Efter den skulde Bladet hedde „Ny Dannevirke“ og udkomme hver Lørdag paa et halvt Ark. Men Bladet har været af saa stor Betydning, at det vel er værd at minde om, hvad der staar om dets Formaal:

„Hvad Indholdet angaar, da kan ingen mere end jeg og mine Venner ønske, at det al Tid maa blive fredeligt. Men om dette skal blive Tilfældet, vil bero paa, hvor vidt man for Fremtiden vil respektere vor Nationalitet og lade vore Sprogrettigheder uantastede. Thi det har lige saa lidt været Bifald, som det har været Enfoldighed eller Frygt, naar vi ikke har besvaret de snart listige, snart plumpe Forsøg paa at nedsætte alt hvad dansk er, der saa hyppig er gjorte i flere af Hertugdømmernes tyske

Blade; men vor Tunge var bunden, Bladenes Redaktører nægtede al Tid at optage vore Mod-Artikler. Nu derimod har vi selv faaet et Ugeskrift, og ingen kan da fortænke os i, at vi tager til Genmæle, naar man vil gøre os til det, *vi hverken er eller vil være, og vil lukke os ude fra den store Broder-Forening, hvori Nordens ædle Folkestammer mere og mere kappes om at byde hverandre velkommen.*

„Men fordi vi ikke frygter for Striden med vore Modstandere, saa ønsker vi den dog ikke; tvært imod, vor Hu og vor Lyst staar til Freden og dens Sysler. Thi vi gaar ikke i Rette med Skæbnen for den Lod, den en Gang har bestemt os . . . Naturens Røst har hos os ikke ladet sig døve: vi har ikke kunnet ophøre at elske vore Landsmænd som os selv; og hvis vi derfor finder dem tilbage for andre i Indsigt og Virksomhed, saa skal det netop være vor Stolthed og Glæde, om vi kan bidrage til at udbrede et klarere Lys og et stærkere Liv iblandt dem. Det er ogsaa dette, som skal være det egentlige Maal for vore Bestræbelser, og der tilbyder sig saaledes fredeligt Arbejde i tilstrækkelig Mængde. I flere Aarhundreder har vort Modersmaals Forsømmelse og Tilsidesættelse hvilet som en evig-lang Vinter over Folkeoplysningen. Endelig lader Vaarsolen sig til Syne og kaster sine første Straaler over vor Hjemstavn. Maatte mit Haab ikke skuffe mig! Men det bæres mig for, som om denne Jordbund, der saa længe har ligget udyrket, skal bære rig og mægtig Sæd . . .“

Blandt Bladets Medarbejdere nævnes saa Sønderjyderne: Professor C. Paulsen, Dr. E. Manicus, v. Wimpfen, Jaspersen, Pastor Jensen i Bau og Pastor J. Hansen i Notmark paa Als. „Ogsaa har Professor Flor i Kiel velvillig lovet mig at meddele Efterretninger om den danske

og overhoved den nordiske Litteratur, for saa vidt den kan have almindelig Interesse.“

Paa denne beskedne Maade kom den Mands Navn med, om hvem der er sagt med Rette, at han var en ypperlig Skansegraver. Bladet „Dannevirke“ var den første Skanse, han fik rejst. Men der var i Forvejen baade lærde og ulærde Sønderjyder, som kunde værgе Skansen.

Det er C. Ploug, der i en Tale paa 25-Aarsdagen for Rødding Højskoles Indvielse har kaldt Chr. Flor en politisk Ingeniør, lige vel skikket til at grave Miner og til at bygge Skanser. Hans første Mine sprang, da Nis Lorenzen 1836 krævede dansk Retssprog i det danske Nordslesvig. Hans anden Mine sprang, da Peter Hiort Lorenzen den 11. November 1842 talte dansk i den slesvigske Stænderforsamling og, trods al Haan og alle Trusler blev ved at tale dansk; „da sprang Slesvigholstenernes Kronværk i Luften, og Knaldet vakte det sovende danske Folk, som fra nu kunde se lige ind i deres Lejr.“ Flors første Skanse hed ligesom Tyras Vold „Dannevirke“. Hans anden Skanse hed „den slesvigske Forening“, og den Lynstraale, som dennes Sekretær, Laurids Skau, den 4. Juli 1844 fra Skamlingsbankens Top udslyngede imod Christian den ottendes fejge Sprogreskript, „var smedet i Flors Laboratorium“.

A. D. Jørgensen bruger et andet Billede til at oplyse Flors Stilling til de danske Sønderjyders folkelige Oprejsning. Det var, skriver han, „Flors økonomiske Uafhængighed og hans livlige Temperament, som gjorde ham til Fødselshjælper ved den store danske Folkevækkelse i Nordslesvig“. Han lægger Vægten paa, at det var danske Sønderjyder, der ikke blot udvortes

traadte frem, men som ogsaa i det væsentlige havde undfanget „de ledende Ideer“, der bar den folkelige Kamp. Jeg kan særlig stadfæste denne Opfattelse med Hensyn til en af disse Mænd. Flor fremhævede selv P. C. Koch som den, der var „frugtbar paa Ideer“, og det fremgaar af Fortællingen om, hvordan „Dannevirke“ blev til, at Ideen var til Stede hos Koch og hans Ven Nissen, førend de havde set „Rytteren paa den norske Skimmel.“

P. C. Koch har i sit „Bidrag til Skildring af C. Flors Virksomhed i Sønderjylland“, der blev offentliggjort i „Fædrelandet“, fremhævet det skarpe psykologiske Blik, som Flor besad, og som gjorde ham skikket til at opdage et Menneskes ejendommelige Evner og Karakter. Derfor, naar han ønskede at sætte noget i Værk, havde han altid det Held at udfinde eller allerede at have i Baghaanden den Person, der bedst egnede sig til Udførelsen. Det var dog ingenlunde Flors Skik at nøde nogen til Idræt, naar vedkommende ikke tillige selv følte Lyst og Drift dertil. Saaledes var det heller ikke hans Hensigt selv at forfatte de første Taler, L. Skau holdt, og hvorved han gjorde en saa mageløs Opsigt i Kongeriget. Men den unge Mand var endnu ængstelig og vovede ikke, som senere, at træde frem med sine egne Ord og Tanker; derfor maatte Flor paa hans Forlangende bringe ham paa Gled.

Fr. Helveg skrev kort efter Koch — ligeledes i „Fædrelandet“ — „om C. Flors Liv og Personlighed“. I hans Øjne er Flor fremfor alt, „til syvende og sidst som fra først af Menneskeven“. Han var, saa vidt et skrøbeligt Menneske kan være, i sit Liv Modsætningen til den uhyggelige Paastand, at man, for at forsværge al Menneskekærlighed, kun skulde lære Mennesket at kende.

Medens Menneskekundskaben paa saa mangt et Livstræ er en bitter Frugt, var den ikke dette hos Flor; den var hos ham dyb og gik utrættelig ud paa at finde og fremhjælpe. Men hvad han vilde hjælpe, var det aandelige fremfor det legemlige; saadant var nu hans Kald. Denne hans Drift til at gavne støttedes ved hans sjældne Evne til at gøre Gavn gennem andre og ikke mindre tage Gavn af andre, saa at sige af alle, fra hvem der kunde ventes nogen Gavn. Han oversaa ikke let nogen eller noget, og gik han end altid løs paa det aandelige, der for ham lige saa lidt var et med det religiøse som Modsætning dertil, saa oversaa han dog ingenlunde Vejen gennem det legemlige.

Fr. Helveg, der senere i nogen Tid var Flors Medarbejder paa Rødding Højskole og i en Række Aar Medlem af dens Bestyrelse, medens Flor var Formand, har allerede som Student i Kiel fra 1833 lært ham og hans Livsforhold i den tyske By at kende. Det er derfor i sin gode Orden, at han har søgt at tegne Flor iblandt Tyskerne i Kiel. Fra først af var han vel lidt i Kiel, selv om man lo lidt ad hans Danskhed og Nordiskhed; man betragtede det som en Ingrediens, en Bestanddel, af den meget blandede Drik, som tysk Universitetsvisdom er. Desuden var Slesvigholsteinismen endnu først i Svøbet, og Flor en lige-saa belevn som behagelig Selskabsmand. Man hørte hans Forelæsninger — om han end i den Retning ikke var egentlig begavet — og saa ham gjerne i Selskabskredsene. Han havde kun lidt af Professoren i sit Væsen. I de kielske Selskaber søgte han og Præsten Harms gjerne hinanden; der kunde være en dybere Tiltrækningskraft imellem dem, end navnlig Harms saa, men alligevel en

Kløft, som ingen af dem skulde komme over. Med Juristen Falck havde han et Berøringspunkt, idet de begge vare ivrige for Indsamlingen af Oldsager. Men han saa ogsaa tidligt i ham Modstanderen af sit Livs Gerning. Falck var efter Helvegs Skøn en besynderlig Blanding af noget fremragende og noget dagligdags som af Oprigtighed og Snuhed: i Professoren skinnede Studenten igennem, i Tyskeren den danskfødte Mand; han var paa en Gang Adelsmændenes Raadgiver og Manden udaf Folket, som af sine Tilhængere blandt Studenterne kaldtes Niklas. Flor har brugt sin Menneskekundskab for at forstaa denne Mand, og Falck har søgt at gennemskue Flor. Hvem var saa den anden overlegen? Falck var vel mere Videnskabsmand end Flor; men han var baade klog og dum, om ikke paa en Gang saa skiftevis; Flor var aldrig dum, og dette gav ham Sejren. Modsætningen mellem Flor og Falck, den danske Bondes Ven og hans Forræder, gav Anledning til et Sammenstød, da den slesvigske Forening havde offentliggjort et Uddrag af sin Protokol, hvori den havde brugt uforsigtigt stærke Udtryk i Anledning af det Sprogpatent, der kun tillod dansk Tale i Slesvigs Stændersal, naar vedkommende ikke forstod at udtrykke sig paa tysk, og som altsaa afskar P. H. Lorenzen Brugen af det danske Sprog. Dette Skridt havde ført til Beslaglæggelse af Foreningens Papirer, til retslige Forhører over L. Skau, H. Nissen og andre fremragende Medlemmer af Foreningen, hvad Tyskerne vare umaadelig glade over. Falck vilde nu forsøge at fange Flor som medskyldig i Højforræderiet. Han lod som Kieler-Universitetets Rektor tilsige et Fællesmøde af Konsistoriet og lod Flor indvarsle senere end de andre, saa at denne ved sit Komme fandt alle Stole besatte og

ingen hensat til ham. Han tog det som en Glemsomhed, fik fat i en Stol og satte sig, som han plejede, imellem de andre. Falck tav dertil. Men nu begyndte han at rette Spørgsmaal til Flor om hans Forhold til den slesvigske Forening, og hvad dertil hørte. Flor svarede uforbeholdent. Men da Falck blev ved, afbrød Flor ham med de Ord: „Hvad betyder dette her? Skal det være Forhør? Ja, saa skal De ingen Ulejlighed gøre Dem; jeg skal straks fortælle det hele, som kan vedkomme Sagen. Den omtalte Protokolekstrakt har jeg, som de Herrer, læst i Bladene; havde jeg været med dengang, saa kan De være forvissede om, at det ikke skulde være sket; thi det er et meget uoverlagt Skridt af den Art, jeg ikke befatter mig med. Derfor undlod jeg heller ikke øjeblikkelig at skrive til mine Venner i Nordslesvig: „lad mig bare ikke faa noget at vide om, hvem der er Ekstraktens Forfatter; man kan gjerne finde paa at tilspørge mig derom, og derfor ønsker jeg at være uvidende.“ Naturligvis blev mit Ønske opfyldt. Det er den Besked, som de Herrer kunde vente af mig, og som jeg har været betænkt paa at give.“ Falck havde under Spørgsmaalene rejst sig for med sin store, svære Krop at se mere anselig ud; men under Flors Tale fik han — som denne har sagt — sit dumme Ansigt og sank ned i Stolen; Forhøret var sluttet.

Ogsaa Studenterne i Kiel have i Fyrrerne gjort et Forsøg paa at gøre Flor ked af at være der. En Aften drog en Flok af dem til hans Bolig udenfor Staden for at bringe ham et Pereat („Ned med ham“). Da Flor mærkede, hvad der var paafærde, gik han ganske rolig ned til Flokken og spurgte, hvad der stod til de Herrers Tjeneste, om de vilde ham noget. Det vilde de ikke og

drev afsted den Vej, de vare komne. — Flor var en Kampens Mand, bemærker Helveg, men han kunde føre sin Kamp saa fredelig, saa man næppe vidste af, det var Krig.

Disse Sammenstød med Professorer og Studenter i Kiel kunde ikke skræmme Flor personlig. Men de have dog maaske bidraget til at gøre det betænkeligt for ham vedblivende at blive boende der med sin Hustru og Søn. I hvert Fald har Ønsket om at faa den sidste konfirmeret paa dansk været en medvirkende Grund til, at han i 1845 opgav sin Universitetsvirksomhed. Men naar han ombyttede den med en folkelig Oplysnings Gerning paa Landet, naar han flyttede fra Kiel til Rødding, da var det for selv at tage Del i den Folkehøjskolegerning, der vel kom frem som en Del af Arbejdet for Sønderjydernes folkelige Oplivelse, men som tillige har haft en langt videre rækkende Betydning.
